

Niko Mäki-Mattila

KASVUN PORTAAT VANHEMPIEN KOKEMANA

Opinnäytetyö
Sosionomi

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Niko Mäki-Mattila	Sosionomi (AMK)	Lokakuu 2018
Opinnäytetyön nimi		39 sivua 4 liitesivua
Kasvun Portaat vanhempien kokemana		
Toimeksiantaja		
Kasvun Portaat Oy		
Ohjaaja		
Marko Raitanen		
Tiivistelmä		
<p>Lastensuojelulla pyritään turvaamaan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön ja tasapainoiseen kehitykseen. Kun perhe ei syystä tai toisesta pärjää omillaan, on viranomaisten tehtävänä antaa tukea kasvatustehtävissä. Sijaishuoltoon johtavat syyt ovat moninaisia; ne voivat juontaa juurensa perheestä, nuoresta itsestään tai ulkoisista haittatekijöistä. Sijaishuolto ja etenkin huostaanotto ovat äärimmäisiä tapoja tarjota tukea arjessa tai puuttua perheen sisäisiin epäkohtiin. Miten vanhemmat kokevat sijaishuollon ja omat vaikutusmahdollisuutensa silloin, kun lapsi on sijoitettuna?</p> <p>Tutkimuksen tilaajataho on Kuntoutuskoti Kasvun Portaat Oy, yksityinen lastensuojelulaitos, joka sijaitsee Iitissä, Kausalan keskustassa. Opinnäytetyössä selvitettiin sijoitetujen lasten ja nuorten vanhempien kokemuksia ja kehitysehdotuksia yksikön toimintaan liittyen. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimuslomaketta, jossa myös kvalitatiivinen puoli on edustettuna. Työhön kerättiin yksilöllisiä kokemuksia kymmeneltä vanhemmalta Kasvun Portaiden kuntouttavasta lastensuojelutyöstä ja siitä, miten vanhemmat sen kokevat.</p> <p>Vanhempien kokemukset Kasvun Portaiden toiminnasta ovat kokonaisuudessaan positiivisia. Erityisinä vahvuuksina korostuvat henkilökunnan ammattitaitoisuus ja erityisosaaminen sekä yksikön viihtyisyys ja tunnelma. Vapaan palautteen kentässä esille nousee myös vahvasti yksikön kodinomaisuus. Lisäksi turvallinen kasvuympäristö ja yksilöllisyyden huomioiminen tuntuvat toteutuvan yksikössä erinomaisesti. Ei silti hyvää ilman mitään huonoa, sillä myös haasteet ja kehityskohteet nousevat selkeästi esille. Palveluiden pariin ohjaamiseen ja koko perheen saamaan tukeen tulisi kiinnittää valtaosan vanhempien mielestä enemmän huomiota. Nämä samat kehityshaasteet ilmenevät myös aiemmin toteutetuissa samankaltaisissa tutkimuksissa, mikä osaltaan viittaisi siihen, että kyseiset haasteet saattavat olla jopa valtakunnallisia.</p>		
Asiasanat		
lastensuojelu, sijaishuolto, vanhemmuus, kyselytutkimus		

Author (authors)	Degree	Time
Niko Mäki-Mattila	Bachelor of Social Services	October 2018
Thesis Title		38 pages
Parents' experiences on Kasvun Portaat private provider of social and psychiatric care for children		4 pages of appendices
Commissioned by		
Kasvun Portaat Oy		
Supervisor		
Marko Raitanen		
Abstract		
<p>Child welfare aims to secure a child's right to have a safe growing environment and possibility of balanced development. When a family does not manage, for one reason or another, on its own, it will be the authorities' responsibility to provide support in educational tasks. The reasons that lead to the child being taken to foster care are various and can have their origin in the family, in the child or in external adverse factors. Foster care and especially child custody are extreme ways to offer support in everyday life or to intervene in problematic situations inside the family. This study shows how parents experience foster care and their own possibilities to influence when their child is being placed.</p>		
<p>The commission of the study is Kuntoutuskoti Kasvun Portaat Oy, a private child welfare institution which is situated in Iitti, Kausala. The objective of the thesis was to examine the experiences and development proposals of the parents concerning this unit. The materials were collected with a quantitative survey that also took qualitative aspects into account. Individual experiences from ten parents were gathered in the thesis concerning the rehabilitative child welfare of Kasvun Portaat.</p>		
<p>Altogether, the experiences of the parents whose children have been treated at Kasvun Portaat were positive. The proficiency and expertise of the staff and the cosy atmosphere of the unit were emphasised as special strengths. The homelike qualities of the unit were also strongly highlighted in free feedback. Safe growing environment and attention to individual needs seemed to be on an excellent level as well. However, also challenges and targets for development were mentioned. Parents thought that more attention should be paid to supporting the whole family and directing them to services. These same targets have been identified also in other similar studies, which might suggest that these targets can be even national problems.</p>		
Keywords		
child welfare, foster care, parenthood, survey		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	LASTENSUOJELUN TARKOITUS	7
2.1	AVOHUOLTO	7
2.2	Huostaanotto	9
2.3	Sijaishuolto	10
2.4	Jälkihuolto.....	11
3	VANHEMMAN OIKEUDET LASTENSUOJELUSSA.....	12
4	KUNTOUTUSKOTI KASVUN PORTAAT OY	13
5	AIKAISEMPI TUTKIMUSTIETO.....	14
5.1	Yksilöllisyyden huomioiminen	15
5.2	Taloudellinen ja henkinen tuki	15
5.3	Koko perheen saama tuki.....	16
5.4	Palveluihin ohjaaminen.....	16
6	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	17
6.1	Toimeksiantajan perusteet.....	17
6.2	Tarkoitus ja tavoite.....	17
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
7.1	Tutkimusmenetelmät	18
7.2	Kyselylomake ja sen jakelu.....	19
7.3	Aineiston käsittely	20
7.4	Aineiston analysointi	20
8	TULOKSET JA ANALYYSI	20
8.1	Tuen muodot, kesto ja asiakkuuksien vaihtuvuus.....	20
8.2	Tiedonkulku	21
8.3	Lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen	22
8.4	Mahdollisuudet vaikuttaa lapsen elämään	23
8.5	Lapsen kokonaistilanteen kehitys	24

8.6	Vahvuudet lastensuojeluyksikkönä	25
8.7	Parannettavaa	26
8.8	Toiminnan kehittäminen ja vapaa palaute	27
9	POHDINTAA.....	28
9.1	Eettisyys ja luotettavuus	28
9.2	Kyselyn onnistuminen.....	29
9.2.1	Postikyselyn vahvuudet ja heikkoudet.....	31
9.2.2	Vaihtoehtoinen toimintatapa.....	32
9.3	Tulokset verrattuna aiempiin tutkimuksiin	33
9.4	Tutkimuksen hyöty	35
	LÄHTEET.....	37
	KUVALUETTELO	39
	LIITTEET	

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen aihe syntyi ollessani työharjoittelussa Kuntoutuskoti Kasvun Portaat Oy:ssä. Halusin tehdä opinnäytetyöni koskien juuri lastensuojelua, ja he tahtoivat tutkimuksen toteutettavan omasta toimipaikastaan. Haluan itse tulevaisuudessa työskennellä lastensuojelun piirissä, joten koen aiheeseen liittyvät tutkimuksen mielenkiintoiseksi ja itselleni tärkeäksi.

Tutkimukseni aihe koskien vanhempien kokemuksia ja kehitysehdotuksia on Kasvun Portaille merkittävä, sillä heidän yksiköstään ei ole vielä toteutettu tämännäköistä tutkimusta. Näin ollen vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset eivät ole tulleet konkreettisesti julki. Tutkimukseni tarkoituksena on kartoittaa lasten ja nuorten vanhempien tyytyväisyyttä yksikön toimintaan. Tavoitteena on tätä kautta edistää yksikön kuntouttavan lastensuojelutyön toimivuutta. Toteutin tutkimukseni kyselylomakkeella, jonka sain tilaajatahoni avulla toimitettua tutkimusryhmälleni ja heiltä takaisin minulle. Anonyymi kyselylomake antoi mahdollisuuden rehellisempään kertomukseen omista kokemuksista, sillä vastaajaa ei voida jäljittää. Olimme Kasvun Portaiden kanssa tiiviissä yhteistyössä koko opinnäytetyöprosessin ajan. Sain heiltä ajankohtaista tietoa yksikön toiminnasta ja muista opinnäytetyössä esiin nousevista seikoista.

Aiheeni on tärkeä kuntouttavan lastensuojelutyön toimivuuden edistämisen kannalta. Vaikka kyse on tutkimukseni kohdalla vain yhdestä yksiköstä, tutkimuksen tuloksia voidaan mahdollisesti hyödyntää myös koko lastensuojelun työkenttää koskien. Erityisen rikkaita tulokset ovat kuitenkin juuri Kasvun Portaille. Lapset ja nuoret ovat fyysisesti läsnä yksikössä useammin, mutta vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on huomattavasti epäsuorempaa. Tästä syystä on äärimmäisen tärkeää kartoittaa myös vanhempien näkökulmia sijaishuollon, avo- ja jälkihuollon toimivuudesta. Yhteistyö sijaishuoltopaikan ja lapsen huoltajien välillä on erittäin tärkeää lapsen tasapainoisen kehityksen, lapsen huollon jatkuvuuden sekä sijoituksen onnistumisen kannalta (Mitä on lastensuojelu? 2016). Tästä syystä myös huoltajien mielipiteiden pitää tulla kuuluksi, jotta yhteistyö olisi kaikkien osapuolten kesken mahdollisimman toimivaa.

2 LASTENSUOJELUN TARKOITUS

Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 1§).

Lastensuojelun tarkoitus on turvata lapselle turvallinen kasvuympäristö, tasapainoinen ja monipuolinen kehitys sekä erityinen suojelu. Lastensuojelusta on säädetty lastensuojelulaissa, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Kaikissa niissä on yhteistä lapsen edun asettaminen etusijalle kaikessa viranomaistoiminnassa. (Lastensuojelu s.a.)

Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti lapsen vanhemmilla ja huoltajilla, mutta lapsi ja perhe on tarvittaessa ohjattava lastensuojelun piiriin. Viranomaisten tulee kuitenkin pyrkiä siihen, että vanhemmat voivat vaikuttaa kasvatukseen myös silloin, kun järjestetään lastensuojelulain mukaisia palveluja. Lastensuojelun kolme perustehtävää ovat lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lastensuojelutehtävä. (Mitä on lastensuojelu? 2016.)

2.1 AVOHUOLTO

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on ryhdyttävä tämän luvun mukaisiin avohuollon tukitoimiin viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu (30.12.2014/1302).

Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskäytäntöä ja -mahdollisuuksia.

Avohuollon tukitoimia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa. (Lastensuojelulaki 34§.)

Avohuollon tukitoimien avulla pyritään kehittämään lapsen kasvuolosuhteita sekä tukemaan vanhemmuutta ja vanhempien kasvatuskäytäntöä (Räty 2015,

313). Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon verraten (Mitä on lastensuojelu? 2016). Tukitoimia ovat tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen taloudellinen ja muu tukeminen, lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut, perhetyö, koko perheen sijoitus perhe- tai laitoshuoltoon sekä muu lasta tai perhettä tukeva toiminta. Myös ehkäisevä lastensuojelutyö liittyy keskeisesti tukitoimiin. Ei ole olemassa tiettyjä tukitoimenpiteitä kaikille, vaan ne vaihtelevat perheen tai lapsen ongelmien mukaan. (Räty 2015, 313–322.)

Lapselle voidaan järjestää asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla avohuollon tukitoimena tuen tarvetta arvioivaa tai kuntouttavaa perhehoitoa taikka laitoshuoltoa yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa.

Jos lasta ei voida sijoittaa lapsen edun mukaisesti yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa, voidaan lapsi sijoittaa avohuollon tukitoimena lyhytaikaisesti myös yksin. Sijoitukseen vaaditaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. Sijoituksen edellytyksenä on, että sijoitus on tarpeen:

- 1) lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi;*
- 2) lapsen kuntouttamiseksi; tai*
- 3) lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen*

hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. (Lastensuojelulaki 37§.)

Sijoitus avohuollon tukitoimena tulee kyseeseen silloin, jos kasvuolot tai lapsi itse vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä. Avohuollon tukeen voi liittyä myös mm. terapiaa, tukihenkilö tai vertaisryhmätoimintaa. (Lastensuojelu s.a.) Avohuollon kautta tapahtuva sijoitus on lyhytkestoinen, ja sen aikana voidaan arvioida lapsen lastensuojelun tarvetta tai tarvetta esimerkiksi pidempiaikaiseen sijoitukseen. Mikäli pidempiaikaiselle sijoitukselle koetaan tarvetta lapsen etujen mukaisesti, tulee kyseeseen huostaanotto. (Räty 2015, 326–327.)

2.2 Huostaanotto

Lapsi on otettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, jos:

- 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai*
- 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.*

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos:

- 1) 7 luvussa tarkoitetut toimet eivät olisi lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja*
- 2) sijaishuollon arvioidaan olevan 4 §:n mukaisesti lapsen edun mukaista.*
(Lastensuojelulaki 40§.)

Lapsella on oikeus riittävään suojeluun sekä edunmukaiseen hoitoon ja huolenpitoon kaikissa olosuhteissa. Huostaanottoa harkittaessa on perehdyttävä tarkoin, voidaanko sijaishuollossa huolehtia paremmin lapsen hoidosta ja huolenpidosta, valvonnan ja rajojen järjestämisestä, kasvuympäristön turvallisuudesta, koulunkäynnin turvaamisesta, ymmärtävyydestä ja hellyydestä, henkisestä ja ruumiillisesta koskemattomuudesta, itsenäistymisen valmennuksesta sekä lapsen vahingollisen elämäntavan lopettamisesta. (Räty 2015, 370.)

Huostaanotto on viimesijaisin keino, ja se on vaihtoehto vain silloin, jos avo-
huollon tukitoimet eivät ole riittäviä tai lapsen edun mukaisia. Huostaanotto ei tapahdu yhtäkkisesti, vaan asioista neuvotellaan lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Sosiaalityöntekijä voi myös saada asiantuntija-apua huostaanottotarpeen arvioimiseksi muilta viranomaisilta tai asiantuntijoilta. Arviointi on ennen kaikkea lapsilähtöistä, mutta huostaanotossa on tärkeää huomioida myös vanhempien mielipiteet ja toiveet. (Huostaanotto s.a.) Viranomaiset työskentelevät hyvin aktiivisesti perheen kanssa lapsen kotiuttamiseksi ja huostaanoton

lopettamiseksi. Tästä syystä myös vanhemmille on tarjottava ja järjestettävä kuntouttavia tukitoimia. (Räty 2015, 371.)

2.3 Sijaishuolto

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lain 83 §:ssä tarkoitettun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella.

Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona taikka muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Lapsi voidaan sijoittaa väliaikaisesti enintään kuudeksi kuukaudeksi myös vanhempansa tai muun huoltajansa hoidettavaksi ja kasvatettavaksi silloin, kun valmistellaan lapsen kotiin palaamista kodin ulkopuolisen sijoituksen jälkeen tai kun se on lapsen edun kannalta muusta syystä perusteltua.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, lapsi voidaan sijoittaa vankeusrangaistustaan suorittavan tai tutkintavankeudessa olevan vanhempansa hoidettavaksi ja kasvatettavaksi vankilan perheosastolle enintään siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta. Alle kolmivuotiaan lapsen sijoitus voi jatkua perheosastolla, jos lapsen etu sitä välttämättä vaatii. (Lastensuojelulaki 49§.)

Sijaishuollolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Tähän vaikuttavia asioita ovat huostaanotto, kiireellinen sijoitus tai hallinto-oikeuden väliaikaismääräys. Sijaishuolto on mahdollista järjestää perhehoitona sijaisperheessä tai laitoshuoltona lastenkodissa, koulukodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa. (Lastensuojelu s.a.) Laitoshoito on usein paras ratkaisu silloin, kun lapsen sijoitus on väliaikaista ja halutaan työskennellä tiiviisti lapsen vanhempien kanssa. Myös lapsen vaikeahoitoisuuden vuoksi laitoshoito on tarkoituksenmukaisin ratkaisu. (Mitä on lastensuojelu? 2016.)

Sijaishuoltopaikkaa valittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen edun toteutumiseen. Lapselle on löydettävä paikka, jossa tarpeenmukaista hoitoa ja

huolenpitoa voidaan järjestää. Sijaishuollon on vastattava samoihin ongelmiin ja tarpeisiin, jotka ovat olleet myös huostaanoton perusteina. Sekä fyysiset, psyykkiset, emotionaaliset että sosiaaliset tuen tarpeet tulee olla huomioitu. Sijaishuoltopaikan valintaan vaikuttavat myös esimerkiksi lapsen ikä, harrastukset, opinnot, sijoituspaikan ympäristö sekä paikan muut sijoitetut lapset. (Räty 2015, 461–468.)

2.4 Jälkihuolto

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muulle kuin 1 momentissa tarkoitetulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.

Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitetun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21 vuotta. (Lastensuojelulaki 75§.)

Lapsi tai nuori on oikeutettu jälkihuollon tukitoimiin sijaishuollon tai puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen 21 ikävuoteen asti. Jälkihuoltoa on mahdollista järjestää myös muille lastensuojelun asiakkaana olleille nuorille. Tällaisia tukitoimia ovat esimerkiksi asumisen järjestäminen opintoja varten tai tuki sosiaaliohjaajalta. (Lastensuojelu s.a.) Jälkihuollon tarvetta arvioitaessa on huomioitava lapsen ikä, erityiset tarpeet terveydenhuollon palveluiden järjestämiselle, tarve itsenäistymistä edesauttaviin tukitoimiin sekä muut yksilölliset tarpeet (Räty 2015, 603).

Jälkihuollon palvelut rakennetaan yksilökohtaisesti lapsen tai nuoren tarpeen mukaan ja suunnitelmallisesti yhteistyössä viranomaisten kanssa. Sosiaali-

työntekijän on yhdessä lapsen tai nuoren sekä hänen verkostonsa kanssa rakennettava nuoren tarpeita vastaava ja parhaalla mahdollisella tavalla tukeva palvelukokonaisuus. Tämä kirjataan jälkihuoltosuunnitelmaksi, josta ilmenee jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet. (Mitä on lastensuojelu? 2016.) Jälkihuollon avulla lapsi saa riittävät valmiudet itsenäiseen elämään (Räty 2015, 604).

3 VANHEMMAN OIKEUDET LASTENSUOJELUSSA

Lapsen huolto säilyy hänen huoltajillaan myös sijaishuollon aikana, mutta siihen kuuluu rajoituksia. Päätösvalta siirtyy sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle huostaanoton yhteydessä vain siltä osin, kuin se on tarpeellista sijaishuollon tarkoituksen toteuttamiseksi. Sosiaalihuollon päätettäväksi tulee lapsen olinpaikka, hoito, kasvatus, valvonta ja huolenpito, opetus sekä terveydenhuolto. Kaikissa tilanteissa ja päätöksissä on kuitenkin pyrittävä yhteistyöhön lapsen vanhempien kanssa. Vanhemmat ovat lapsen edustajia viranomaistapaamisissa, mutta sosiaalilautakunnalla on myös oikeus ottaa kantaa lapsen asioihin. (Huoltajan oikeudet sijaishuollon aikana s.a.)

Vanhemmilla on oikeus saada tietoa lapseensa liittyvistä asioista sekä he saavat pitää yhteyttä keskenään (Huoltajan oikeudet sijaishuollon aikana s.a).

Tästä on säädetty laissa seuraavalla tavalla:

Sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisarusiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä vastaanottamalla vieraita tai vieraillemalla sijaishuoltopaikan ulkopuolella sekä pitää heihin muuten yhteyttä käyttämällä puhelinta tai lähettämällä ja vastaanottamalla kirjeitä tai niihin rinnastettavia muita luottamuksellisia viestejä taikka muita lähetyksiä.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen ja lapsen sijaishuoltopaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiensa sekä lapsen ja muiden hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Lapsen sijaishuolto on järjestettävä niin, että sijoituspaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. (Lastensuojelulaki 54§.)

Sijaishuollon toteutuksessa on lapsen edun mukaisella tavalla huomioitu tavoite jälleenyhdistää perhe (Huoltajan oikeudet sijaishuollon aikana s.a). Lapsen kotiuttamiseksi myös vanhemmat ovat tukitoimien tarpeessa (Räty 2015, 371). Sijoitettujen lasten vanhempien tukemisesta on mainittu useassa lakipykälässä, ja yksi niistä kuuluu näin: *Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen* (Lastensuojelulaki 11§). Lapselle tehtävään asiakassuunnitelmaan kirjataan erityisen tuen ja avun järjestämisestä lapsen vanhemmille, huoltajille tai muille lasta hoitaville henkilöille. Myös huostaanotetun lapsen vanhemmille itselleen laaditaan useimmiten asiakassuunnitelma vanhemmuuden tukemiseksi. (Lastensuojelulaki 30§.)

4 KUNTOUTUSKOTI KASVUN PORTAAT OY

Tutkimukseni tilaajataho Kasvun Portaat Oy on ensimmäisten joukossa oleva lastensuojelulaitos, joka on tarjonnut yksityisiä sosiaalipalveluja sekä psykiatrista kuntoutusta Suomessa. Yritys on perustettu vuonna 2000. Nykyään Iitin Kausalassa sijaitseva pieni yksikkö tarjoaa psykiatrista kuntoutusta ja hoitoa, tukihenkilötoimintaa sekä jälkihuoltopalveluita. Kuntoutuskodin asiakkaat ovat pääsääntöisesti 10–21-vuotiaita lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. (Psykiatrista kuntoutusta lapsille ja nuorille s.a.)

Yksikössä on tarjolla paikkoja seitsemälle asiakkaalle, ja tällä hetkellä niistä kaikki on täytetty. Vaihtuvuus asiakaskunnassa on kuitenkin melko runsasta. Osa talossa asuvista lapsista ja nuorista on sijoitettu avohuollon tukitoimena, osa taas on huostaanotettuja. Jälkihuoltopalveluiden piirissä olevat täysi-ikäiset nuoret asuvat itsenäisesti, mutta heidän kanssaan ollaan tekemisissä viikoittain.

Kasvun Portaissa pyritään turvaamaan lapsen ja nuoren kasvuympäristö ja tarjoamaan tukea päivittäisiin toimintoihin sekä koulunkäyntiin. Kuntoutuksen tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, kannustaa yhteisöllisyyteen ja auttaa nuori mukaan yhteiskuntaan vastuullisena, tasapainoisena ja tuottavana jäsenenä (Voimavara- ja ratkaisukeskeinen hoitoideologia s.a.). Tärkeää on luoda nuorelle terve kuva arjen ja rutiinien pysyvyydestä ja tärkeydestä sekä turvata näitä. Kasvun Portaat tekee tiivistä yhteistyötä koko perheen kanssa, jotta

nuoren ongelmia saataisiin ratkaistua (Perhetyötoiminta s.a.). Yksikkö on laajasti verkostoitunut ja tarjoaa psykiatrista kuntoutusta ja hoitoa myös ulkoistusti. Kasvun Portaissa ei kuitenkaan lähtökohtaisesti voida hoitaa akuutisti päihderiippuvaisia nuoria (Voimavara- ja ratkaisukeskeinen hoitoideologia s.a.).

5 AIKAISEMPI TUTKIMUSTIETO

Aikaisempaa tutkimustietoa lastensuojelun toimivuudesta vanhempien näkökulmasta löysin kolmen opinnäytetyön ja yhden tutkimusprojektin valossa. Ruohosen vuonna 2015 julkaisemassa opinnäytetyössä ”Vanhempien kokemuksia lastensuojelusta ja ideoita sen kehittämiseksi” tutkitaan vanhempien kokemusten lisäksi myös heidän kehitysehdotuksiaan. Tässä tutkimuksessa on pyritty etsimään keinoja, joilla lastensuojelua voisi kehittää. Aineisto on kerätty kyselylomakkeen avulla maanlaajuisesti VOIKUKKIA-hankkeessa mukana olevien sijoituksen tai huostaanoton kokeneiden vanhempien vastausten perusteella. (Ruohonen 2015.) Salmelan vuonna 2010 julkaisema opinnäytetyö ”Sijoitettujen lasten vanhempien kokemuksia lastensuojelupalveluista Kuopiossa” tutkii Kuopiossa sijaitsevan Vesalan perhetukikeskuksen viiden sijoitetun lapsen vanhemman kokemuksia lastensuojelupalveluista (Salmela 2010).

Taljan opinnäytetyössä ”Huostaanotettujen lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja lastensuojelun palveluista” vuodelta 2013 on haastateltu kolmea vanhempaa, joiden lapsi on sijoitettu kodin ulkopuolelle. Haastatellut vanhemmat ovat eri puolilta Suomea, joten heidän kokemuksensa linkittyvät eri lastensuojeluyksiköihin. (Talja 2013.) Rossin, Cocksinkin, Johnstonin ja Stoklerin tutkimusprojektissa ”‘No voice, no opinion, nothing’: Parent experiences when children are removed and placed in care” (suom. ’Ei ääntä, ei mielipidettä, ei mitään’: Vanhempien kokemuksia lasten sijaishuollosta) vuodelta 2017 lähestytään vanhempien kokemuksia korostaen vanhemman ja lapsen välistä suhdetta sijoituksen aikana. Tutkimukseen osallistui vanhempia, jotka olivat vähintään 18-vuotiaita, ja heidän lapsensa on ollut sijoitettuna viimeisen viiden vuoden aikana vähintään kuuden kuukauden ajan. (Ross ym. 2017.)

Suurimpia haasteita lastensuojelun työkentällä ovat vanhempien mielestä koko perheelle annettava tuki sekä erilaisten palveluiden pariin ohjaaminen.

Parhaiten lastensuojelutyössä tuntuu toteutuvan sijoitetulle lapselle annettava henkinen tuki.

5.1 Yksilöllisyyden huomioiminen

Vanhempien kokemuksissa lastensuojelutyöhön liittyen painottuu tutkimustulosten perusteella eniten yksilöllisyyden huomioimisen tärkeys. Toivomus jokaiseen perheeseen perehtymisestä ja tuen muodostamisesta yksilöllisesti korostuu huomattavasti. Perheet kokevat, että tukea tulisi saada niin paljon kuin he selvitäkseen tarvitsevat. Esiin nousee työntekijän rooli kuuntelijana, jotta tieto asiakkaan tarpeista välittyy eteenpäin. (Ruohonen 2015, 20–21). Yksilöllisyyden huomioiminen tukea tarjottaessa on äärimmäisen tärkeää, sillä tuen tarve ja muoto ovat hyvin henkilökohtaisia (Salmela 2010, 25).

Rossin ym. tutkimuksessa on todettu, että useiden vanhempien mielestä yksilöllisen suhteen luominen sijaishuoltopaikan työntekijöihin on ollut haastavaa. Vanhemmista lapsen sijoittaminen pois kotoa on traumatisoivaa sekä itselle että lapselle, ja siitä syystä he kokevat tunteidensa näyttämisen toisinaan ongelmallisena. Heidän mielestään vanhemmuudessa kohtaa suuriakin haasteita, kun lapsi on sijoitettuna. He kuitenkin tahtovat olla osana lapsensa elämää ja jatkaa vanhempana oloa, jolloin yhteistyö sijoituspaikan ja sen henkilöstön kanssa tulisi olla entistä toimivampaa. (Ross ym. 2017, 44–46.)

5.2 Taloudellinen ja henkinen tuki

Kaikenlaista taloudellista tukea, kuten tukea lääkärikäynteihin tai harrastuksiin, pidetään tärkeänä (Salmela 2010, 37). Rahallisen tuen pyytäminen koetaan kuitenkin toisinaan epämieluisana, sillä vanhemmat pelkäävät, että tilanne koetaan niin, että heillä ei ole tarpeeksi varaa huolehtia edes kotona asuvista muista lapsistaan. Toisaalta taas heikon varallisuuden vuoksi he eivät välttämättä kykene elättämään kotona asuvia lapsiaan, eivätkä varsinkaan tukemaan sijoitetun lapsen elämistä rahallisesti. (Ross ym. 2017, 32.)

Henkisen tuen antamisessa kuunteleminen on nostettu etusijalle. Sillä tarkoitetaan mm. biologisten vanhempien kuuntelemista sekä viranomaisten, esim. lääkäreiden, kuuntelemista ja myös sitä, että lasta kuultaisiin sijoituspaikassa.

(Ruohonen 2015, 20). Työntekijän läsnäolo ja neuvot sekä muu henkinen tuki koetaan myös hyvin tärkeiksi sijoituspaikassa, ja näiden on myös todettu toteutuvan (Salmela 2010, 38).

5.3 Koko perheen saama tuki

Perheen tukemisen suhteen on saatu huonoja tuloksia, sillä vanhemmat eivät koe perhettään tuettavan riittävällä tasolla. Kokemuksiin vaikuttavat tuen saamattomuus tai sen huono laatu. Perhetyön on toivottu olevan enemmän konkreettista auttamista kuin pelkkää juttelemista. (Ruohonen 2015, 22.) Hyvä on koettu sellaiset tukitoimet, jotka painottuvat arkiseen elämään (Talja 2013, 27).

Apu ei useinkaan tunnu riittävältä ongelmaan suhteutettuna. Lisäksi vanhempien keskuudessa ilmenee luuloja, joiden mukaan heitä ei pidetä tasa-arvoisina, sillä he eivät ole osanneet tai jaksaneet taistella arjen keskellä. Vastaajat myös kokivat, ettei heidän avuntarvettaan otettaisi tosissaan. (Salmela 2015, 39–40). Useat vanhemmat kuitenkin tunnistavat syyt käyttäytymisessään, miksi lapsi on sijoitettu pois kotoa. Lapsesta huolehtivaan ammattikuntaan kuuluvien tukihenkilöiden kannustava ja ymmärtäväinen asenne edesauttaa vanhempien tuntemuksia siitä, että heitä arvostetaan. (Ross ym. 2017, 23–24.) Vanhemmat toivoisivat kuitenkin saavansa enemmän apua itselleen esimerkiksi kriisiavun, tukihenkilötoiminnan tai terapian kautta (Ruohonen 2015, 22).

5.4 Palveluihin ohjaaminen

Puutteita on ilmennyt myös palveluiden hankkimisen epäselvyydessä, sillä koetaan, että hyvin harvat sosiaalityöntekijät ovat auttaneet tällaisissa asioissa esimerkiksi aloitteen tai palveluun johtavan lähetteen kautta. Vanhemmat eivät täten koe olleensa aktiivisesti läsnä palveluiden hankkimisessa tai niiden saannissa. (Ross ym. 2017, 34.) He kokevat, että palvelut kohdistetaan lähinnä lapseen, jolloin muu perhe jää vähäiselle huomiolle (Talja 2013, 25). Lähtökohtaisesti asiakkaan ymmärrys sosiaalityöhön sekä muihin tukipalveluihin liittyvissä asioissa ei ole samalla tasolla kuin ammattilaisella, ja tämä tulisi huomioida jokaisessa asiakassuhteessa (Salmela 2015, 45). Elämän ollessa

muutenkin tietynlaisessa kriisissä tuki tilanteiden ja käytäntöjen ymmärtämiseen tulisi olla entistä tiiviimpää (Talja 2013, 26).

6 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tässä kappaleessa esittelen syyn siihen, miksi tutkimukseni kohdistuu juuri sijoitettujen tai jälkihuollon piirissä olevien nuorten vanhempien mielipiteisiin ja kehitysehdotuksiin. Selkiytän myös tutkimukseni tarkoituksen ja tavoitteen eli kerron, miksi tällainen tutkimus ylipäätään toteutetaan ja mitä sillä voidaan mahdollisesti saavuttaa.

6.1 Toimeksiantajan perusteet

Tutkimukseni toimeksiantajana on iittiläinen yksityinen lastensuojelulaitos Kuntoutuskoti Kasvun Portaat Oy. Yksikössä on nuoria avohuollon tukitoimina sekä myös huostaanotettuina. Osa nuorista on jälkihuollon piirissä. Myös nuorten vanhemmat kuuluvat lastensuojelun piiriin, ja kuntouttavaa lastensuojelutyötä toteutetaan avoimessa vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä heidän kanssaan.

Sijaishuoltopaikan ja nuoren syntymävanhempien keskinäinen yhteistyö on äärimmäisen tärkeä asia, jotta lapselle mahdollistetaan tasapainoinen kehitys sekä varmistetaan huollon jatkuvuus ja sijoituksen onnistuminen (Yhteistyö lapsen syntymävanhempien kanssa s.a.). Toimeksiantaja haluaa tutkimukseni välityksellä kuulla vanhempien ajatuksia yksikkönsä toiminnasta sekä tulla tietoisuuteen mahdollisista työn parantamiseen liittyvistä kehitysehdotuksista.

6.2 Tarkoitus ja tavoite

Tutkimukseni tarkoituksena on kyselylomakkeen avulla kartoittaa lasten ja nuorten vanhempien tyytyväisyyttä Kasvun Portaat Oy:n toimintaan. Tavoitteena on vanhemmilta saadun palautteen kautta edistää yksikössä toteutettavan kuntouttavan lastensuojelutyön toimivuutta. Näitä asioita lähestyn kahden määrittelemäni tutkimuskysymyksen kautta:

Miten vanhemmat kokevat Kasvun Portaat Oy:n kuntouttavan lastensuojelutyön?

Millaisia kehitysehdotuksia heillä on Kasvun Portaat Oy:n toimintaan liittyen?

Sijoitettujen lasten ja nuorten vanhemmat ovat yhtä lailla lastensuojelun asiakkaita, joten heidän kokemustensa kautta saatu informaatio Kasvun Portaiden toiminnasta on hyvin arvokasta. Toteuttamani tutkimus on työn kannalta tärkeä, sillä vanhempien kanssa ei välttämättä olla tekemisissä päivittäin, eivätkä he aina kasvatusten uskalla tuoda mielipiteitään julki. Kokemustensa kautta he ovat kuitenkin kykeneviä pohtimaan yksikössä tehtävän työn toimivuutta sekä esittämään jonkinlaisia ehdotuksia toiminnan parantamiseksi.

Tutkimukseni avulla pyrin saamaan kokonaiskuvan Kasvun Portaiden toiminnasta vanhempien näkökulmasta. Koetan myös saada esille konkreettisia ehdotuksia yksikön lastensuojelutyön kehittämiseksi.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tarkoitukseni on tehdä kartoittava tutkimus lastensuojeluyksikkö Kasvun Portaat Oy:n toiminnasta sijoitettujen ja jälkihuollon piirissä olevien lasten ja nuorten vanhempien kokemusten ja mielipiteiden pohjalta. Kartoittavan tutkimuksen avulla etsitään uusia näkökulmia, selvitetään tunnettuja ilmiöitä sekä kehitetään hypoteeseja (Hirsjärvi ym. 2009, 138). Suoritan tutkimukseni kokonais-tutkimuksena, sillä populaatio on niin pieni, että sitä on mahdollista ja muutenkin mielekästä tutkia kokonaisuudessaan (Nummenmaa ym. 2017, 27).

7.1 Tutkimusmenetelmät

Käytän tutkimuksessani tiedonkeruumenetelmänä kyselyä, jossa korostuu enimmäkseen kvantitatiivinen lähestymistapa, mutta myös kvalitatiivinen tapa on osana tutkimusta. Suurin osa kysymyksistä on määrälliseen viittaavia suljettuja kysymyksiä, sillä niihin on helppoa ja nopeaa vastata, sekä niitä on myös helpompi käsitellä tilastollisesti. Kohderyhmäni huomioiden kyselyn on oltava myös riittävän lyhyt ja selkeä, jotta vastaajilla riittää mielenkiinto osallistua tutkimukseeni. Avoimiin kohtiin on houkuttelevampaa jättää vastaamatta,

ja siitä syystä laadullinen puoli eli avoimet kysymykset jäivät tutkimuksessani pienemmälle huomiolle. (Heikkilä 2014, 35).

Avointen kysymysten avulla pyrin kuitenkin saamaan tietoa, joka suljettujen kysymysten kautta jää vielä kuulematta, sillä avoimet kohdat voivat tuoda ilmi asioita, joita ei ole etukäteen tullut ajatelleeksi (Heikkilä 2014, 35). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa onkin pyrkimyksenä väittämien todentamisen sijaan löytää tai paljastaa tosiasioita (Hirsjärvi ym. 2009, 161). Avoimet kysymykset myös saattavat auttaa monivalintakohtien tulkinnessa ja osaltaan tuoda ilmi vastaajan ajatusmaailmaa ja tunteita (Hirsjärvi ym. 2009, 201).

7.2 Kyselylomake ja sen jakelu

Pyrin toteuttamaan kyselylomakkeeni mahdollisimman selkeäksi, mutta myös houkuttelevan näköiseksi valkoisesta poikkeavalla taustalla sekä saatekirjeessä olevalla kuvalla. Saatekirjeessä painotetaan, että jokaisen vastaajan yksilöllinen kokemus on tärkeä tutkimuksen kannalta. Kysymykset on muotoiltu mahdollisimman yksiselitteisesti, eivätkä ne ole liian monimutkaisia. Lomakkeen alussa käsitellään tutkimusryhmää kartoittavia kysymyksiä, jonka jälkeen edetään enemmän pohtimista vaativiin kysymyksiin. Avoimet kohdat on sijoitettu suljettujen yhteyteen sekä kyselyn loppuun. Sain mahdollisuuden esitellä kyselylomaketta opinnäytetyöhön valmistavalla kurssilla sekä muutamien koetestaajan avulla. (Heikkilä 2014, 33.)

Tutkimukseni aineisto kasaantuu anonymisti Kasvun Portaiden nuorten vanhempien vastauksista kyselylomakkeeni kautta. Alkuperäinen tarkoitukseni oli toteuttaa kysely sekä paperisena että Webropol-ohjelman avulla, jolloin jokainen vastaaja voisi valita itselleen mieluisen tavan täyttää kysely. Internetissä olevan kyselyn jakelu koitui kuitenkin ongelmalliseksi, sillä kaikkien kohderyhmäläisten sähköpostiosoitteet eivät olleet saatavilla. Päädyin siis lopulta pelkään paperiversioon. Tilaajatahoni hoiti kyselyni jakelun, enkä itse ollut tutkimuksen aikana kontaktissa tutkimusryhmän kanssa. Kyselykirjeen mukana lähetettiin vastauskuori postimerkillä varustettuna, jolloin vastaajille ei koitunut minkäänlaisia kuluja tutkimukseen osallistumisesta.

7.3 Aineiston käsittely

Tutkimukseni populaatio on pieni, sillä kyseessä on pieni yksikkö. Ei ole myöskään realistista odottaa, että kaikki vastaisivat kyselyyn, jolloin otoksen koko pienenee entisestään. Aineisto jää näin ollen melko pieneksi, mutta se kuvaa tismalleen tämän yksikön toimintaa, mikä onkin tutkimuksessani tärkeintä. Oma työni vastausten käsittelyssä helpottuu pienen otoskoon myötä, sillä toteutan kyselyn myös Webropoliin, jonne käyn kopioimassa paperisten kyselylomakkeiden tiedot. Tämä helpottaa tulosten analysointia, sillä ohjelma auttaa huomattavasti numeeristen arvojen tarkastelemisessa. Vastauksien kopiointi auttaa myös sisäistämään ja selkiyttämään kohderyhmän vastauksia, jonka jälkeen minulla on jo hyvä perusta tutkimukseni analysointivaiheelle.

7.4 Aineiston analysointi

Kvantitatiivista aineistoa eli suljettuja kysymyksiä kuvailen pääasiassa frekvenssien sekä keskiarvojen avulla. Yhden kysymyksen kohdalla hyödynnän moodia, joka kertoo muuttujan yleisimmän arvon. Kuvailun ohessa käytän myös pylväsdiagrammeja tiivistämään, selkiyttämään ja elävöittämään tutkimustuloksia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 132–133.) Kvalitatiiviset eli avoimet kohdat käsittelen sisällönanalyysia käyttäen, sillä vastaukset edellyttävät sanallista tulkintaa. Tämän menetelmän avulla haetaan merkityssuhteita, joita ei voida esittää numeerisesti. (Vilkkä 2015, 163–164.)

8 TULOKSET JA ANALYYSI

Tuloksia avatessani käyn yksityiskohtaisesti läpi jokaisen kyselylomakkeessa esiintyvän teeman sekä analysoin saatuja tuloksia. Esitän myös mahdollisia perusteluja saatuihin vastauksiin ja pohdin ehdotuksia Kasvun Portaiden työryhmän toiminnan parantamiseksi.

8.1 Tuen muodot, kesto ja asiakkuuksien vaihtuvuus

Lähetin kyselylomakkeen viidelletoista kohderyhmäläiselle. Tutkimukseeni osallistui kaikkiaan kymmenen sijoitetun lapsen tai nuoren vanhempaa, joilla kaikilla on omat kokemuksensa yksikön toiminnasta lähivuosien ajalta. Viisi

tutkimukseen osallistunutta kertoi lapsensa olleen huostaanotettuna, kun taas neljän kohdalla on ollut kyse avohuollon tukitoimista. Yksi vastanneista kertoi lapsensa olleen jälkihuollon piirissä, mutta aiemmin sijaishuollossa. Viimeisimmäksi mainitussa tapauksessa ei ole eritelty, onko kyseessä ollut sijoitus huostaanotettuna vai avohuollon tukitoimena. Siitä huolimatta, että tähän tutkimukseen vastanneista valtaosa on huostaanotettujen lasten vanhempia, on huostaanotto lastensuojelutyössä viimesijaisin keino turvata lapsen kasvu ja kehitys (Huostaanotto s.a).

Perheen ja Kasvun Portaiden yhteistyön yleisin kesto lomakkeeseen vastanneilla on alle 6 kuukautta. Tämän lisäksi kokonaisuudessaan kuusi vastaajaa on kertonut sijaishuollon kestäneen alle 12 kuukautta. Vain kaksi yhteistöistä on kestänyt enemmän kuin 2 vuotta. Tästä on pääteltävissä, että asiakkaiden vaihtuvuus yksikössä on melko suurta. Lukujen perusteella ei voida kuitenkaan vetää johtopäätöksiä siitä, että tulokset näin lyhyissä sijoitusjaksoissa olivat aina riittäviä. Mielestäni tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että Kasvun Portaissa toteutetussa kuntouttavassa lastensuojelutyössä huomioidaan lapsen ja nuoren yksilöllisyys ja henkilökohtaiset tarpeet riittävällä tasolla. Ajatukselle tukea antaa myös se, että tutkimukseen osallistuneet vanhemmat arvioivat lapsensa yksilöllisyyden huomioimisen asteikolla 1–5 keskiarvoon 4,4.

Uskon, että edellisessä kappaleessa mainittu suuri vaihtuvuus johtuu suurelta osin lapsen yksilöllisten tarpeiden seurannasta. Osa Kasvun Portaisiin sijoitetuista lyhyen jakson läpikäyneistä nuorista voi siirtyä heidän tarpeilleen paremmin kohdistettujen palveluiden piiriin esimerkiksi eri yksikköön, sillä sijaishuoltopaikan on oltava lapsen edun toteutumisen kannalta juuri hänelle suotuista (Räty 2015, 461). Osan perheistä taas voidaan katsoa saaneen jo riittävästi eväitä harjoitellakseen yhteiseloä tuetusti perheessään.

8.2 Tiedonkulku

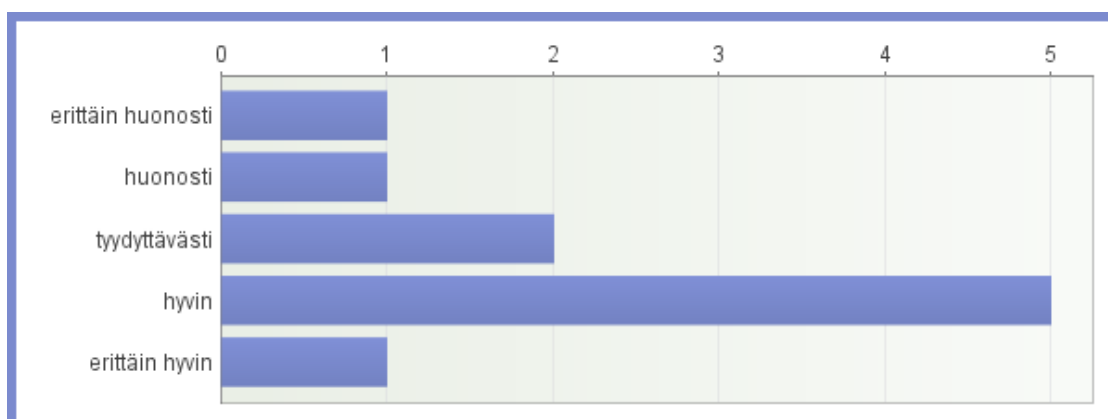
Vanhemmista kuusi kokee saavansa riittävästi tietoa lapsensa päivittäisestä elämästä Kasvun Portaissa. Puolestaan yhdeksän vanhempaa saa mielestään riittävästi tietoa lastaan koskevista tärkeistä ja merkittävistä asioista. Lasta koskevat merkittävät asiat kerrotaan vanhemmille aina, kun niitä on ker-

rottavana. Avoimessa kentässä on perusteltu useaan otteeseen, että päivittäisten asioiden kertomisen riittämättömyys johtuu kuulumissoittojen harvuudesta.

Kasvun Portaissa ajatellaan lähtökohtaisesti siten, että lapsi ja vanhempi olisivat itse vastavuoroisessa suhteessa esimerkiksi soittojen tai tekstiviestien kautta. Kasvun Portaisiin voi myös omatoimisesti olla yhteydessä, mikäli kokee sen tarpeelliseksi. On täysin ymmärrettävää, että vanhemmat tahtoisivat kuulla lapsensa elämästä päivittäin, mutta jokapäiväiset kuulumissoitot olisivat työryhmälle liian kuormittavia muutenkin vilkkaan arjen keskellä, joten tästä syystä niille on varattu erikseen yksi päivä viikosta. Voisi siis olla paikallaan, että Kasvun Portaissa kannustettaisiin laajempaan yhteydenpitoon lapsen ja vanhemman välillä, eikä keskityttäisi lisäämään aikuisten välistä yhteydenpitoa.

8.3 Lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen

Tutkimuksessa kartoitettiin viidellä eri vastausvaihtoehdolla väliltä "erittäin huonosti" ja "erittäin hyvin", miten yksikkö on onnistunut tukemaan perheen sisäisiä suhteita (kuva 1). Puolet osallistuneista vanhemmista kertoi Kasvun Portaiden onnistuneen tukemaan vanhemman ja lapsen välistä suhdetta hyvin. Loput vastauksista hajaantuivat koko asteikon mitalle.

Kuva 1. Lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen

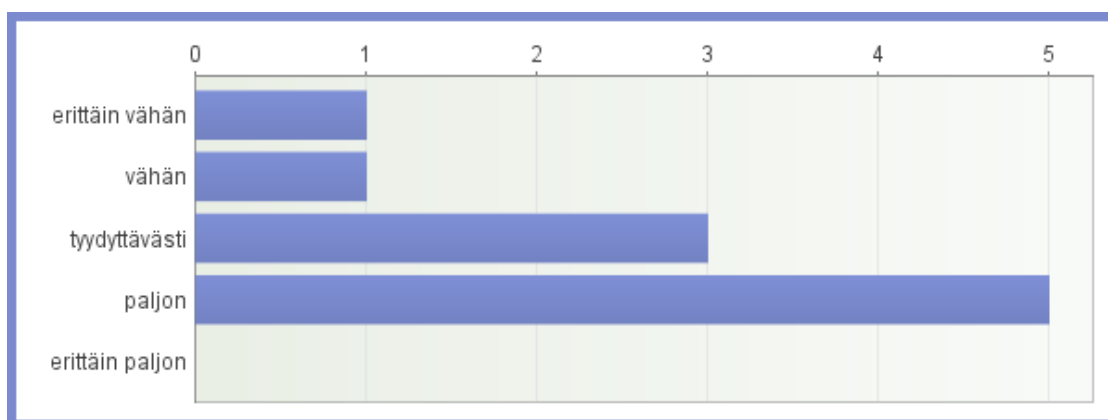
Uskon, että viimeisin kokemus yhteistyön laadusta voi vaikuttaa jollain asteella arviointeihin, sillä jos esimerkiksi jokin hiljattain tapahtunut asia on jäänyt painamaan vastaajan mieltä, voi luontaisesti arvio olla hieman kokonaisuutta hei-

kompi. Sama pätee myös toisin päin; jos yhteistyö on toiminut lähiaikoina hyvin, voi se tuntua vastaushetkellä saumattomalta, vaikka se ei koko totuus olisikaan. Mielestäni kuitenkin oleellisin asia ajatellen tuen laatua on se, että suurin osa vastanneista kokee tuen olevan hyvällä tasolla.

Kysyttäessä keinoja suhteen parempaan tukemiseen ehdotettiin, että lapselle tulisi kertoa vielä selvemmin säännöistä ja siitä, että vanhempi on ”samalla puolella” Kasvun Portaiden kanssa. Lisäksi vastattiin, että kysymys on vaikea, sillä suhteen parantaminen lähtee lapsesta itsestään. Tämä saattaakin olla hyvin vaikea tukemisen kohde yksikölle, sillä usein ulkopuolinen henkilö ei pysty suuremmin vaikuttamaan muiden henkilöiden väliseen suhteeseen tai kemiään. Tärkeää on mielestäni pointti siitä, että lapsen elämään vaikuttavien aikuisten tulisi vetää yhtä köyttä. Lähes poikkeuksetta, niin vanhemmat kuin sijaishuoltopaikan työntekijät, tahtovat lapsen parasta. Joskus lapsen saattaa olla vaikea hahmottaa kokonaisuutta, joten sen entistä parempi ilmentäminen olisi varmasti yksi keino suhteen parempaan tukemiseen.

8.4 Mahdollisuudet vaikuttaa lapsen elämään

Viisi kymmenestä vanhemmasta kokee itsellään olevan paljon vaikutusmahdollisuuksia lapsensa elämään. Huomioitavaa on, että kukaan vanhemmista ei vastannut vaikutusmahdollisuuksia olevan erittäin paljon. Kolme kokee mahdollisuuksia olevan tyydyttävästi ja loput kaksi vähän ja erittäin vähän. (Kuva 2.)

Kuva 2. Vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa lapsensa elämään

Nämä kokemukset korreloivat osittain sen kanssa, että tutkimukseen vastanneiden vanhempien lapsista valtaosa on huostaanotettu. Kolme viidestä huostaanotetun lapsen vanhemmasta vastasi vaikutusmahdollisuuksia olevan

vähän tai tyydyttävästi. Huostaanoton aikana vastuu arjesta ja kasvatuksesta on siirtynyt sijaishuoltopaikalle, ja viimesijainen arviointi- ja päätösvastuu on nuoren asioita hoitavalla sosiaalityöntekijällä (Lastensuojelun toimijoiden tehtävät, kelpoisuus, tehtävärakenne, mitoitus ja täydennyskoulutus 2017).

Yhdessä avoimessa kohdassa kysyttiin, miltä osin vanhemmat kokevat, etteivät voi vaikuttaa lapsensa elämään tai haluaisivat vaikuttaa siihen enemmän. Viisi vanhempaa kymmenestä vastasi tähän. Avoimeen kohtaan oli mainittu tupakointi, päivittäinen arki sekä ”joka osa-alue”. Yksi vanhemmista myös kertoi, ettei voi vaikuttaa juuri millään tavalla, sillä lapsi ei halua häntä elämäänsä. Koen, että jokainen saaduista vastauksista viittaa siihen, että vanhemmat haluaisivat itse olla mukana lapsen arkisessa elämässä ja osaltaan kontrolloida sitä. Tupakointiin puututaan Kasvun Portaidenkin puolesta, mutta nuorten vapaa-ajalla tapahtuvasta tupakoinnista ei pystytä olemaan aina tietoisia. Tapauksessa, jossa lapsi ei halua pitää yhteyttä vanhempaansa, lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen nousee erityisen tärkeäksi. Tulee kuitenkin muistaa, että tällaisessa tilanteessa lapsen oma päätös on avainasemassa, eikä sijaishuoltopaikka tai kukaan muukaan voi pakottaa ketään yhteydenpitoon.

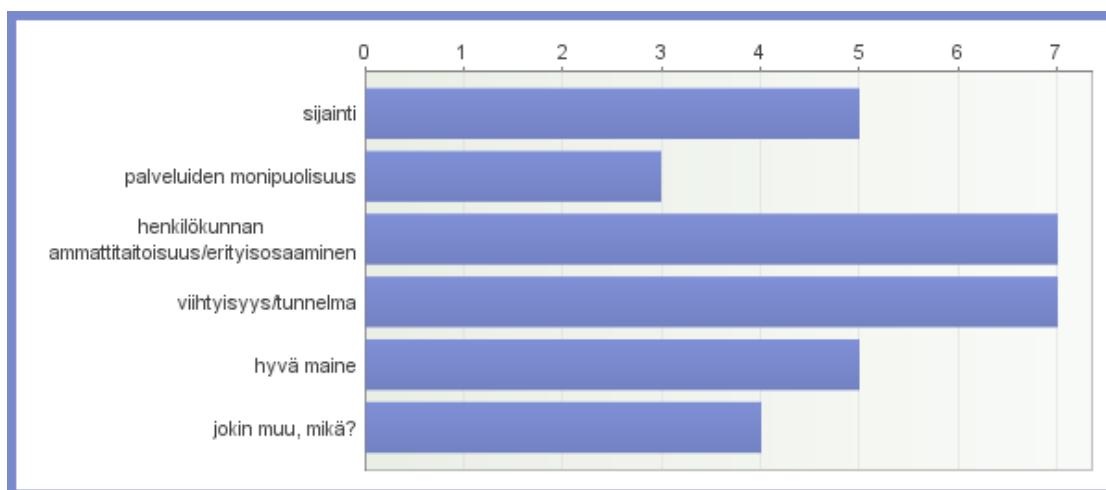
8.5 Lapsen kokonaistilanteen kehitys

Tutkimuksessa kartoitettiin asteikkomenetelmällä yhdestä (heikoin mahdollinen vaihtoehto) kymmeneen (paras mahdollinen vaihtoehto) sitä, millaiseksi vanhemmat ovat kokeneet lapsen tai nuoren tilanteen yhteistyön alkamishetkellä ja millaiseksi he kokevat sen tällä hetkellä. Alkutilanteessa vastausten moodi oli 3, mikä kertoo siitä, että suurin osa vanhemmista on kokenut tilanteen heikoksi, muttei kuitenkaan toivottomaksi. Tämänhetkisen tilanteen moodiksi tuli 6, joka on neutraalin alueen paremmalla puolella, vaikka parannettavaa vielä riittääkin. Ei ole kuitenkaan realistista odottaa, että ongelmat ratkeaisivat silmänräpäyksessä, joten ottaen huomioon yhteistöiden keskimääräisen keston, on mielestäni keskiarviollinen nousu 3,1 alkutilanteesta tämänhetkiseen 6,8 hyvin vakuuttava.

8.6 Vahvuudet lastensuojeluyksikkönä

Vanhempien kokemat Kasvun Portaiden vahvuudet lastensuojeluyksikkönä käyvät hyvin ja selkeästi ilmi seuraavasta kuvasta (kuva 1). Seitsemän kymmenestä tutkimukseen osallistuneesta kokee Kasvun Portaiden henkilökunnan ammattitaitoisuuden ja erityisosaamisen yksikön vahvuudeksi. Työryhmään kuuluukin laaja-alaisesti eri sektorin osaajia, kuten mm. sosionomeja, nuoriso-ohjaajia, psykiatrinen sairaanhoitaja sekä seksuaalineuvoja ja yhteisöpedagogi. Työntekijät ovat kiinnostuneita syventämään omaa ammattiosaamistaan ja kouluttautuvatkin yhä enemmän myös työn ohella.

Kuva 3. Kasvun Portaiden vahvuudet lastensuojeluyksikkönä

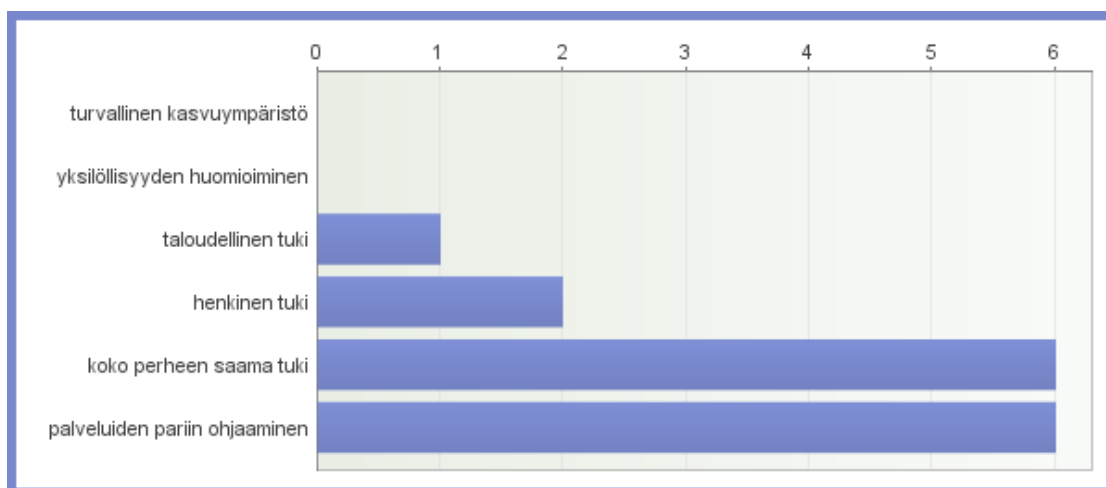
Seitsemän vastaajaa laskee yksikön viihtyisyyden ja tunnelman sen vahvuuksiin. Tulosta vahvistaa myös se, että jopa kolmessa vapaassa palautteessa oli mainittu kodinomainen ympäristö. Vaikka kyseessä on lastensuojelulaitos, ei miljöön tarvitse olla laitospäinen. Kodinomaisuus luo turvallisuuden tunnetta ja auttaa nuoria sopeutumaan uuteen ympäristöön. Lastensuojelulaitosten toimitilojen tavoitteena onkin olla perheasuntoja, joissa kodinomaisuus ja viihtyvyys nousevat etusijalle (Lastensuojelulaitokset s.a).

Puolet vastanneista arvioivat yksikön hyvän maineen ja sijainnin olevan Kasvun Portaiden keskeisiä vahvuuksia. Yksikkö on perinteikäs ja yksi Suomen ensimmäisiä yksityisiä sosiaalipalveluita tuottava taho. Se sijaitsee rauhallisella paikalla lähellä tarvittavia palveluita. Päivittäistavarakaupat, koulut, kirjasto ja erilaiset liikuntamahdollisuudet ovat vain kävelymatkan päässä yksiköstä. Myös terveyskeskus on lähellä. Sijainti on senkin puolesta erinomainen,

että suurempiin kaupunkeihin, Kouvolaan ja Lahteen, on vain puolen tunnin ajomatka. Osa Kasvun Portaiden yhteistyötahoista sijaitseekin näissä pitäjissä.

8.7 Parannettavaa

Jos yksikön vahvuudet nousivat selkeästi esille, niin nousivat myös osa-alueet, joilla toimintaa tulisi vanhempien mielestä parantaa. Alla olevasta kuvasta (kuva 2) on selkeästi nähtävillä, että vastaajilla on hyvin pitkälti samanlainen ajatus siitä, mitkä osa-alueet vaatisivat parannusta. Yli puolet vastanneista kertoivat koko perheen saaman tuen ja palveluiden pariin ohjaamisen vaativan lisähuomiota. Erityisen huomionarvoista on, että kenenkään vastaajan mielestä turvallisessa kasvuympäristössä ja yksilöllisyyden huomioimisessa ei ole parannettavaa muiden vaihtoehtojen rinnalla. Kasvun Portaat koetaan siis turvallisena asuinpaikkana, jossa jokainen asiakas huomioidaan yksilöllisesti. Tämä onkin äärimmäisen tärkeää, sillä jokaisella lapsella on yksilölliset tarpeet, ja lastensuojelu perustuu asioiden ratkaisemiseen lapsen tai nuoren yksilöllisistä tarpeista lähtien (Koisti-Auer & Möller s.a).

Kuva 4. Kasvun Portaiden toiminnassa parannettavaa

Vapaan palautteen kentässä konkreettiseksi toiveeksi nousi muun muassa se, että myös Kasvun Portaiden ulkopuolelta löytyvistä palveluista informoitaisiin tarkemmin. Palveluilla, joista tässä palautteessa puhutaan, tarkoitetaan mitä todennäköisimmin esimerkiksi erilaisia terapiamuotoja, jotka tarjotaan sairaanhoidopiiriin, sijoittavan kunnan, nuorisopsykiatrisen poliklinikan tai muun tahon

toimesta. Haasteellisen tilanteesta voi tehdä se, että useimmiten palvelutarvetta arvioi erillinen työryhmä, jonka kautta tarpeelliseksi koetut palvelut järjestetään. Toki myös Kasvun Portaiden työryhmän näkemykset ovat merkittävässä roolissa, mutta varsinaista päätäntävaltaa palveluiden osalta yksiköllä ei ole. Sijaishuoltoapaikan tehtävänä on siis lähinnä tukea nuorta palveluiden toteutumisessa. Palautteeseen vastatakseen Kasvun Portaissa voitaisiin kuitenkin pohtia, olisiko nuoren saamista palveluista mahdollista tiedottaa vanhempia tiiviimmin ainakin niinä aikoina, kun uusia palveluita tulee nuoren saataville.

Lisäksi avoimissa kohdissa oli nostettu esiin perheen kokonaisvaltaisempi huomioiminen, uusioperheiden huomioiminen sekä asioiden informoiminen selkeämmin. Työntekijöiden saattaa olla haastavaa kertoa asioista niin konkreettisesti kuin oikeasti tarvitsisi, sillä osa asioista voi tuntua heille yksiselitteisemmiltä oman ammattiosaamisen vuoksi. Asioista saatetaan näin ollen puhua asiakkaan näkökulmasta niin lennokkaasti, ettei täyttä ymmärrystä aina saavuteta. Työntekijöiden tulisi ehdottomasti panostaa siihen, että heidän kertomansa ohjeet ja antamansa apu menevät selkeästi perille. Toisaalta myös vanhempien rooli kysyjänä ja kyseenalaistajana on merkittävä. Koko perheen huomioiminen lienee suurin haaste esiin nousseissa kehittämiskohteissa, sillä jokainen tapaus on erilainen, eikä samat toimintatavat toimi kaikkien kohdalla.

8.8 Toiminnan kehittäminen ja vapaa palaute

Ainoastaan kaksi kymmenestä vastaajasta oli jättänyt ehdotuksia Kasvun Portaiden palveluiden ja toiminnan kehittämiseksi. Toisessa palautteessa keuhuttiin toimintaa loistavaksi, ja toisessa taas ehdotettiin, että vanhempia otettaisiin mukaan omaohjaajahetkiin. Omaohjaajahetket ovat siis nuoren ja hänen omaohjaajansa, eli hänelle nimetyn Kasvun Portaiden työntekijän, välisiä hetkiä, jolloin voidaan mennä esimerkiksi ulos syömään tai tehdä jotain arjesta poikkeavaa.

Vanhempien osallistaminen omaohjaajahetkiin nuoren suostumuksella voisi olla ainakin tietyin väliajoin varteenotettava ehdotus. Tällöin vanhemman ja nuoren kanssa oltaisiin tekemisissä hieman rennommassa mielessä. Tätä

kautta voitaisiin mahdollisesti vahvistaa vanhemman ja yksikön välistä suhdetta. Omaohjaaja-ajan perimmäinen tarkoitus kuitenkin on, että lapselle annetaan mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista vapaammassa ympäristössä, joten vanhempien osallistaminen tulisi olla tilannekohtaista ja tarkkaan harkittua.

Vapaan palautteen kenttään vastasi kolme vanhempaa. Yksi kertoi olevansa hyvin tyytyväinen Kasvun Portaiden toimintaan ja sanoi saaneensa tukea sitä tarvitessaan. Toinen palautteenantaja halusi kiittää vuosista Kasvun Portaiden kanssa. Kolmas puolestaan kertoi aiemmin kokeneensa jäävänsä ulkopuolelle lastansa koskevista asioista. Tulkitsen kaikki palautteet positiivisina, sillä myös viimeinen kommentti antaa kuvan, että yhteistyön avulla vanhempi on päässyt osalliseksi lapsensa elämään. On mielestäni positiivista, ettei yksikään vanhempi kokenut tarpeelliseksi kirjoittaa negatiivista palautetta tässä kohdassa. Usein, etenkin anonyymeissa tutkimuksissa tai kyselyissä, negatiivinen palaute on yleisempää kuin positiivinen. Koen negatiivisen palautteen uupumisen tässä kohtaa vahvistavan tutkimuksesta muodostuvaa kokonaiskuvaa.

9 POHDINTAA

Tässä kappaleessa perustelen tutkimukseni eettisyyttä ja luotettavuutta. Pohdin myös kyselyni ja näin ollen koko tutkimukseni onnistumista, ja mietin, millä muilla tavoin tutkimuksen olisi voinut toteuttaa. Lisäksi vertailen saamiani tutkimustuloksia aiemmin esittelemiini tutkimuksiin. Lopuksi vielä avaan tutkimuksestani koitunutta hyötyä eri osapuolet huomioiden.

9.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimukseni on eettistä, sillä tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja oikeuksia kunnioitetaan (Tutkimuksen eettisyys s.a.). Siinä noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimustulosten arvioinnissa. Muista tutkimustöistä kerättyyn ja hyödynnettyyn tietoon viitataan lähteiden avulla. Tutkimuksessani on myös voimassa pätevät tutkimusluvut. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6.)

Validiteetti arvioi tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä ominaisuutta tai asiaa, mistä ollaan kiinnostuneita. Siihen vaikuttavat systemaattiset mittausvirheet, joihin syynä voivat olla esimerkiksi tutkija, mittari tai mittaustilanne. (Luotettavuus s.a.) Tutkimukseni hyvä validiteetti rakentuu tarkoin suunnitellusta kyselylomakkeesta, selkeästi esitetyistä yksinkertaisista kysymyksistä ja tutkijan subjektiivisen näkökulman sivuuttamisesta. Validiteettia työssäni edesauttavat myös selkeästi ja tarkasti rajaamani tutkimusongelma, huolellisesti valmisteltu tutkimussuunnitelma, tutkimukseeni sopiva tiedonkeruumenetelmä sekä Webropolin hallinta vastausten tulkitsemisessä ja analysoimisessa (Heikkilä 2014, 14).

Validiteettiin voi vaikuttaa negatiivisesti se, ettei tiedetä, ovatko kaikki koehenkilöt esimerkiksi yhtä motivoituneita osallistumaan tutkimukseen. Myös kadolla eli vastaamattomuudella voi olla vaikutuksia tuloksiin. (Metsämuuronen 2009, 1200.) Uskon kuitenkin, että ei-motivoituneet koehenkilöt jättivät osallistumatta tutkimukseeni eli aiheuttivat katoa, jolloin kyseinen validiteettia huonontava ominaisuus ei astu merkittävään rooliin. Motivaatiota ja mielenkiintoa tutkimustani kohtaan osoitti mielestäni se, että kyselylomakkeeni täytettiin sekä palautettiin määräaikaan mennessä tutkimukseni kohteena olevaan toimipaikkaan.

Reliabiliteetti kertoo tutkimuksen johdonmukaisuudesta, täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Satunnaiset mittausvirheet vaikuttavat negatiivisesti reliabiliteettiin. (Luotettavuus s.a.) Tutkimukseni on suunniteltu ja jäsennelty selkeästi, ja uskon, että toistuvissa mittauksissa tulokset olisivat samanlaisia. Esitettävät kysymykset ovat helposti ymmärrettäviä, joten ainakaan kysymysten epäselvä asettelu ei vaikuta ihmisten vastaamiseen. Vastausten luonteeseen voi kuitenkin vaikuttaa tutkittavan henkilön epävarmuus kertoa asioista suoraan. Tästä syystä saatekirjeessä onkin tarpeen painottaa, että kaikki vastaukset pysyvät anonyymeina.

9.2 Kyselyn onnistuminen

”Ihmisten intentiot, pyrkimykset ja motiivit, päämäärät ja tavoitteet sekä mielikuvat ja asenteet vaikuttavat tutkimustuloksiin.” (Metsämuuronen 2009, 34.)

Kyselyni onnistui mielestäni hyvin, mutta niihin liittyy aina tietynlaisia riskejä. Kyselyssäni korostuivat suljetut kysymykset, joissa haasteita aiheuttaa esimerkiksi se, että vastauksia saatetaan antaa harkitsematta (Heikkilä 2014, 37). Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että kysymyksiä ei lueta kunnolla, vaan ympäröidään satunnainen vastaus. Mielestäni harkitsemattomuutta on myös se, jos kysymyksiin vastataan sillä hetkellä olemassa olevan voimakkaimman tunteen mukaan. Tunteet ovat lyhytkestoisia mielialoja, jotka eivät välttämättä kerrokaan oikeaa kokonaisvaltaista suhtautumista kysytyyn aiheeseen. On lähes mahdotonta tietää, löytyykö vastauksista harkitsemattomuutta, mutta luulin, että mikäli avoimiin lisätietoa kerryttäviin kohtiin on vastattu, myös omaa suljetun kysymyksen vastausta on harkittu. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta oli kirjoittanut lisätietoa vähintään yhteen avoimeen kohtaan. Kuusi vastaajaa oli vastannut useampaan kuin yhteen avoimeen kohtaan.

Suljetuissa kysymyksissä ”en osaa sanoa” tai keskimäinen valittava vaihtoehto saattavat houkuttaa vastaamaan (Heikkilä 2014, 37). Tämä kulkee mielestäni melko käsikädessä harkitsemattomuuden kanssa; mikäli vastaat useisiin kysymyksiin ”en osaa sanoa” tai valitset aina kultaisen keskitien, et voi olla kovin perehtynyt kysymyksiin. ”En osaa sanoa” -vaihtoehto kuitenkin voi viitata myös siihen, ettei kysymys ole tarpeeksi selkeästi aseteltu tai helposti ymmärrettävissä, jolloin vika olisi kysymyksessä itsessään. Pyrinkin luomaan kyselyni mahdollisimman yksiselitteiseksi ja selkeäksi, jotta näin ei pääsisi käymään.

En käyttänyt yhdessäkään kysymyksessä ”en osaa sanoa” -vastausvaihtoehtoa, sillä uskoin asettelleeni kysymykset ja vastausvaihtoehdot niin, että kaikille pitäisi löytyä sopiva. Mikäli sopivaa ei löydy, avoimeen kohtaan on mahdollista avata asiaa enemmän. En juurikaan antanut kyselyssä mahdollisuuksia vastata helpointa vaihtoehtoa, sillä asettelin kysymykset niin, ettei tämä ollut useinkaan mahdollista. Ainoastaan ”arvioi asteikolla” -kysymykset, joita oli kyselyssäni kaksi, mahdollistivat tällaisen vastaustavan. En kuitenkaan havainnut yhdessäkään vastauslomakkeessa pelkkien keskimmäisten vastausten ympäröintiä.

Avoimissa kysymyksissä etuna on, että vastausvaihtoehtoja ei ole rajattu mitenkään, vaan vastaus voi olla täysin oman mielen mukainen. Suljetuissa kysymyksissä jotkut saattavat kuitenkin kokea, että tarvittavaa vaihtoehtoa ei ole annettuna (Heikkilä 2014, 37). Tällaisten tilanteiden varalle lisäsin lähes jokaisen suljetun kysymyksen perään avoimen kysymyksen, johon jokainen sai sanallisesti kertoa lisätietoa suljettuun kysymykseen liittyen. En usko, että olisi kovinkaan helppoa luoda kyselylomake, jossa suljetuista kysymyksistä löytyisi kaikki mahdolliset vaihtoehdot, joista kaikki mahdolliset vastaajat löytäisivät juuri mieleisensä. Tästä syystä avoimen kohdan lisääminen suljetun perään vaikutti sopivimmilta vaihtoehdolta tämän mahdollisuuden toteutumiseen. Aiemminkin mainitsemani mukaan jopa yhdeksän vastaajaa hyödynsi avointa kohtaa edes yhdessä kysymyksessä.

9.2.1 Postikyselyn vahvuudet ja heikkoudet

Suoritin kyselyni postin välityksellä, mikä myös sisältää riskejä ja mahdollisuuksia. Suurin syy, miksi valitsin juuri postikyselyn, on erinomainen mahdollisuus kysyä arkaluontoisia kysymyksiä (Heikkilä 2014, 18). Anonyymius on ehdoton valttikortti saada vastaajien rehellisiä kokemuksia ja mielipiteitä julki. Koen, että lastensuojelun piirissä olevien vanhempien kokemukset voivat olla hyvinkin arkoja ja henkilökohtaisia, eivätkä he välttämättä tuntisi oloaan mukavaksi ilman mahdollisuutta anonyymiuteen. Uskonkin saaneeni rehellistä palautetta kyselyni kautta.

Suurimmat riskit postikyselyssä ovat avoimiin kysymyksiin kohdistuva vastamattomuus, vastausten tarkkuuden epävarmuus, suuri väärinkäsitysten mahdollisuus sekä lisähavaintojen puuttumattomuus (Heikkilä 2014, 18). Vastausten tarkkuudesta ja väärinkäsityksistä on melko mahdotonta tietää mitään, sillä ne ovat täysin henkilöstä riippuvaisia asioita. Kukaan ei ainakaan maininnut avointen kohtien tai palautteen kautta, että kysymykset olisivat jääneet epäselviksi tai niihin olisi ollut liian vaikeaa vastata. En myöskään saanut kyselystä ainoatakaan yhteydenottoa, mutta se ei itsessään todista mitään, sillä kynnys yhteydenottoon saattaa olla melko korkealla useimpien vastaajien kohdalla. Lisähavainnot puuttuvat postikyselystä täysin, mikä osaltaan vahvistaa

edelleen vastausten tarkkuuden epävarmuutta sekä väärinkäsitysten mahdollisuutta. Kaikki tieto on saatavilla ainoastaan sen perusteella, mitä kohderyhmä on lomakkeeseen vastannut.

Koen saaneeni yllättävänkin paljon vastauksia kyselyssäni olleisiin avoimiin kysymyksiin, sillä kuvittelin useimpien vastaajien jättävän ne tyhjäksi. Suljettujen kysymysten yhteydessä olleisiin avoimiin kohtiin vastauksia oli tullut hyvinkin reilusti, mutta kyselyn lopussa olleisiin täysin vapaan sanan kenttiin ainoastaan kolme kymmenestä vastaajasta oli kirjoittanut yhtään mitään. Näiden kenttien avulla pyrin saamaan konkreettisia ehdotuksia palveluiden tai toiminnan kehittämiseksi ja kyselyn ulkopuolista vapaata palautetta Kasvun Portaille.

Ehkä vastaajat olivat tuoneet ajatuksiaan riittävästi ilmi avoimissa kohdissa kyselyn edetessä, jolloin loppuun ei ollut enää mitään lisättävää. Kenties varsinaisten kehitysehdotusten pohtiminen tuntui liian haastavalta tai sille ei annettu riittävästi ajatusta. Vaikea tulkita, mistä on ollut kyse, mutta tässä etenkin korostuu postikyselyssä riskiksi nouseva avointen kysymysten välttely. Suljettujen kysymysten yhteydessä olleisiin kohtiin melkein pä velvoitettiin vastaamaan, mutta viimeiset kentät olivat täysin vapaaehtoisia. Näihin kohtiin olisin kuitenkin odottanut enemmän palautetta sekä toivonut kuulevani edes pieniä konkreettisia kehitysehdotuksia toiminnan parantamiseksi. Koen siis, että tässä osa-alueessa olisi ollut vielä parantamisen varaa, ja se onnistui heikoiden koko tutkimuksessani.

9.2.2 Vaihtoehtoinen toimintatapa

Vaikka tutkimukseni onnistui suurimmissa määrin hyvin, jäin pohtimaan vaihtoehtoista toimintatapaa sen toteuttamiseksi. Työläämpi, mutta mahdollisesti antoisampi, tutkimustapa olisi ollut yhdistää sekä kyselylomake että haastattelu tutkimusmenetelmiksi. Kyselylomakkeen suurimmat kompastuskivet, lisähavaintojen puuttuminen sekä avointen kysymysten heikko vastausprosentti, olisivat korjaantuneet haastattelua hyödyntämällä. Kyselylomakkeen avulla olisi puolestaan saanut jo aiemminkin puoltamaani anonyymia rehellistä ja avointa palautetta, jota ei välttämättä uskalleta ääneen sanoa. Yhdistämällä

kirjallisen kyselyn ja suullisen haastattelun saataisiin siis käsiteltä arkaluontoisia asioita ja samalla mahdollistettua laajemmat vastaukset avoimiin kysymyksiin.

En kuitenkaan täydellisesti usko, että tällainen tutkimustyyli olisi sopinut tutkimukseeni kohderyhmäni huomioiden. Kyselylomakkeen sekä haastattelun käyttö osana tutkimusta kuulostaa ihanteelliselta, mutta saattaisi kaatua kohderyhmän haluttomuuteen osallistua kumpaankin tai ylipäätään kumpaankaan. Kyselylomake on nopeasti täytettävissä, sen voi täyttää omassa kodissaan ja täysin anonyymisti, eikä se velvoita yhtään mihinkään. Haastattelu puolestaan velvoittaa saapumaan tiettyyn paikkaan tiettyyn aikaan ja avautumaan kysyttävistä asioista omilla kasvoillaan. Kohderyhmäni huomioiden tämä olisi saattanut muodostua liian suureksi haasteeksi, sillä lastensuojelun asiakkuus voi herättää vanhemmissa voimakkaita tunteita, kuten esimerkiksi yksinäisyyttä, syyllisyyttä tai jopa vihaa lastensuojelua kohtaan (Vilkman 2014). Tällaisissa tilanteissa omista asioistaan avautuminen kasvotusten jonkun vieraan henkilön kanssa saattaa tuntua hyvinkin epämiellyttävältä ajatukselta. En kuitenkaan voi varmaksi sanoa, että asia olisi näin, mutta riski on olemassa, minkä vuoksi päätinkin toteuttaa kyselyni pelkästään anonyymien kyselylomakkeen kautta.

9.3 Tulokset verrattuna aiempiin tutkimuksiin

Sain tutkimukseni kautta hyvin samansuuntaisia tuloksia kuin aiemmin esittämissäni tutkimuksissa on saatu. Tulokset koskevat yksilöllisyyden huomiointia, taloudellista ja henkistä tukea, koko perheen saamaa tukea sekä palveluihin ohjaamista. Seuraavaan kuvaan (kuva 3) olen vielä kiteyttänyt saamani tulokset näihin ominaisuuksiin liittyen selkeyttääkseni niiden koettua toteutumista Kasvun Portaissa.

Ominaisuus	Keskiarvo (1-5)
Turvallinen kasvuympäristö	4,7
Yksilöllisyyden huomioiminen	4,4
Taloudellinen tuki	3,8
Henkinen tuki	4
Koko perheen saama tuki	3
Palveluiden pariin ohjaaminen	3

Kuva 5. Ominaisuuksien toteutuminen Kasvun Portaissa asteikolla 1–5

Parhaimmat pisteet ovat saaneet yksilöllisyyden huomioiminen sekä henkinen tuki, kun turvallista kasvuympäristöä ei tässä yhteydessä huomioida. Neljää ja sitä ylempiä arvosanoja voidaan pitää erinomaisina. Taloudellinen tuki toteutuu seuraavaksi parhaiten, ja sen jäljessä tasavertaisina ovat koko perheen saama tuki sekä palveluiden pariin ohjaaminen. Kolmekaan ei ole missään nimessä arvosanana huono tällä mittarilla, mutta tällaisessa keskiarvojen jakautumassa se viestittää selkeästi sitä, että näissä seikoissa olisi vielä parantamisen varaa. Yksilöllisyyden huomioiminen sekä henkinen ja taloudellinen tuki olivat toteutuneet parhaiten myös aiemmin esittelemissäni tutkimuksissa.

Koko perheen saaman tuen ja palveluiden pariin ohjaamisen suhteen on saatu heikkoja tuloksia myös aiemmissa tutkimuksissa. Tästä voisi päätellä, että kyseiset ongelma-alueet ovat melko yleisiä lastensuojelulaitoksissa kautta maan. Kyselyssäni jopa kuusi kymmenestä oli sitä mieltä, että koko perheen saamassa tuessa olisi parantamisen varaa, ja tismalleen sama määrä sanoi samaa myös palveluihin ohjaamisesta. Näiden vastaajamäärien johdattamana on melko selvää, että näissä asioissa pitäisi parantaa ja reilusti. Ruohosen (2015, 22) opinnäytetyössä todettiin, että perhetyön on toivottu olevan enemmän konkreettista auttamista. Salmela (2015, 39) on puolestaan saanut selville, ettei apu tunnu useinkaan riittävältä. Rossin ym. (2017, 34) mukaan vanhemmat eivät koe olevansa läsnä palveluiden hankkimisessa tai saamisessa. Tulisi ehkä enemmän panostaa siihen, että vanhemmat saisivat äänensä kuuluviin. Taljan (2013, 25) tutkimuksessa taas selvisi, että vanhemmat kokevat jäävänsä lapsensa jalkoihin palveluiden suhteen. Fakta kuitenkin on, että vanhemmat kuuluvat lapsensa tavoin lastensuojelun piiriin, eikä heidän avuntarvettaan tulisi missään nimessä väheksyä.

Perheen huomioimista ja tukemista helpottaisi tieto siitä, minkälaista huomiota ja tukea perhe kaipaa. Tästä syystä vanhemmille ja perheelle tulisi ylipäättään antaa mahdollisuus keskustella tällaisista asioista erilaisten perhetapaamisten kautta. Heille olisi äärimmäisen tärkeää tuoda ilmi, että koko perhe on osallisena avun piirissä, ja apua ja tukea on aina saatavilla. Vaikka Kasvun Portailla ei ole varsinaista päätäntävaltaa ulkopuolisten palveluiden osalta, yksikön työntekijät voisivat entistä aktiivisemmin neuvoa perhettä heille suunnatuissa ulkopuolisissa palveluissa.

Perheet voivat myös kaivata sellaista tukea ja apua, jota ei osata perheen ulkopuolisena auttajana aavistaa. Tästä johtuen näkisin tarpeelliseksi tutkimuksen, joka keskittyisi enemmänkin lastensuojelun piirissä oleviin perheisiin ja siihen, millaista tukea koko perhe tarvitsee. Tuen tarve on hyvin yksilöllistä, mutta tutkimuksen kautta voisi selvittää paljonkin yhtäläisyyksiä eri perheiden välillä. Tutkimuksessani kävi ilmi, että tukea ja neuvoja tulisi tarjota enemmän, mutta tarvittavan tuen laadusta ei selvinnyt mitään.

9.4 Tutkimuksen hyöty

Koen saaneeni vanhempien kokemusten kautta merkittäviä tuloksia Kasvun Portaiden parhaiten sekä huonoiten toimivista osa-alueista. Vastauksista oli selkeästi eroteltavissa, mitä osa-alueita tulisi yksikön toiminnassa vielä parantaa. Olisin toivonut saavani enemmän konkreettisia ehdotuksia toiminnan parantamiseksi, mutta olen kuitenkin tyytyväinen runsaaseen avoimien kohtien hyödyntämiseen vastauksissa. Suoraan esitetyt parannustoimenpiteet eivät kuitenkaan ole välttämättömiä toiminnan paranemiseksi. Koska kyselyn vastausten perusteella on helppo huomata, missä puolissa olisi vielä parantamisen varaa, näihin seikkoihin on näin ollen mahdollista kiinnittää entistä enemmän huomiota. Välitän tutkimuksen tulokset Kasvun Portaiden työryhmälle, joka jo aiemmin sovitun perusteella käsittelee tutkimukseni sille omistetussa palaverissa.

Uskon tutkimukseni avulla vahvistaneeni näyttöä siitä, että eri lastensuojeluyksiköissä on hyvin samankaltaiset kehittämiskohteet. Tämä on perusteltavissa sen puolesta, että sain tutkimukseni kautta lähes samanlaisia tuloksia kuin

aiemmissakin tutkimuksissa on saatu. Koko perheen saama tuki ja palveluiden pariin ohjaaminen tuntuvat olevan yleisimmät osa-alueet, joissa olisi ehkä jopa valtakunnallisella tasolla petrattavaa. Tämä yksi tutkimus muiden ohella viestii kyseisen kehittämishaasteen laajuudesta, ja se pitäisi ehdottomasti huomioida muissakin toimipaikoissa kuin pelkästään Kasvun Portaissa.

Tutkimukseni hyöty asiakkaille selviäisi erinomaisesti toistomittauksen myötä, jossa pystyttäisiin tutkimaan, ovatko parannettaviksi koetut osa-alueet kohentuneet ajan myötä. Tällainen pitkittäistutkimus olisikin hyvin antoisaa toteuttaa sen puolesta, että nähtäisiin, onko toimintaa pystytty kehittämään kaikille parempaan suuntaan. Se myös vahvistaisi vanhemmille, että heidän kokemuksensa ja mielipiteensä otetaan tosissaan, ja heillä todellakin on vaikutusmahdollisuuksia lastensuojelutyön kehittämiseksi.

LÄHTEET

- Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Tilastollinen tutkimus. Saatavissa: <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf> [viitattu 5.10.2018].
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 5.10.2018].
- Huoltajan oikeudet sijaishuollon aikana s.a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoito-ja-kasvatus-sijaishuollossa/huoltajan-oikeudet-sijaishuollon-aikana> [viitattu 26.6.2018].
- Huostaanotto s.a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto> [viitattu 26.6.2018].
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma-Pro Oy.
- Koisti-Auer, A. & Möller, S. s.a. Lastensuojelun sijaishuollosta lapsen hyvään huolenpitoon perheessä. SOS-Lapsikylä. Saatavissa: <https://www.sos-lapsikylya.fi/tietoa-meista/lue-julkaisujamme/uudistuva-lastensuojelu-lehti/lastensuojelun-sijaishuollosta-lapsen-hyvaan-huolenpitoon-perheessa/> [viitattu 1.10.2018].
- Lastensuojelu s.a. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <http://stm.fi/lastensuojelu> [viitattu 19.6.2018].
- Lastensuojelulaitokset s.a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset> [viitattu 1.10.2018].
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.
- Lastensuojelun toimijoiden tehtävät, kelpoisuus, tehtävärakenne, mitoitus ja täydennyskoulutus. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyontuki-hallinto/hallinto/lastensuojelun-sosiaalityontekijan-kelpoisuus-ja-tehtavat> [viitattu 1.10.2018].
- Luotettavuus s.a. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Luotettavuus> [viitattu 5.10.2018].
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mitä on lastensuojelu? 2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu> [viitattu 5.10.2018].

Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2017. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Perhetyötoiminta s.a. Kasvun Portaat Oy. Saatavissa: <https://www.kasvunportaat.fi/perhetyotoiminta> [viitattu 19.6.2018].

Psykiatrista kuntoutusta lapsille ja nuorille s.a. Kasvun Portaat Oy. Saatavissa: <https://www.kasvunportaat.fi/> [viitattu 19.6.2018].

Ross, N., Cocks, J., Johnston, L & Stoker, L. 2017. 'No voice, no opinion, nothing': Parent experiences when children are removed and placed in care. Tutkimusraportti. Saatavissa: <http://www.lwb.org.au/assets/Parent-perspectives-OOHC-Final-Report-Feb-2017.pdf> [viitattu 22.9.2018].

Ruuhonen, P. 2015. Vanhempien kokemuksia lastensuojelusta ja ideoita sen kehittämiseksi. Hämeen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88809/Ruuhonen_Petra.pdf?sequence=1 [viitattu 22.9.2018].

Räty, T. 2015. Lastensuojelulaki – Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita.

Salmela, A. 2010. Sijoitettujen lasten vanhempien kokemuksia lastensuojelupalveluista Kuopiossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20718/Salmela_Anne.pdf?sequence=1 [viitattu 22.9.2018].

Talja, M. 2013. Huostaanotettujen lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja lastensuojelun palveluista. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64384/Opinnautetyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 22.9.2018].

Tutkimuksen eettisyys s.a. Turun yliopisto. Saatavissa: <https://www.utu.fi/fi/Tutkimus/eettisyys/Sivut/home.aspx> [viitattu 5.10.2018].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkman, A. 2014. Lastensa huostaanoton kokenut äiti: Yhteiskunta tuomitsee armottomasti. Yle-uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-7131684> [viitattu 5.10.2018].

Voimavara- ja ratkaisukeskeinen hoitoideologia s.a. Kasvun Portaat Oy. Saatavissa: <https://www.kasvunportaat.fi/> [viitattu 19.6.2018].

Yhteistyö lapsen syntymävanhempien kanssa s.a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoito-ja-kasvatus-sijaishuollossa/yhteistyo-lapsen-syntymavanhempien-kanssa> [viitattu 23.7.2018].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen. Lastensuojelun vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset -kysely. 17.10.2018.

Kuva 2. Vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa lapsensa elämään. Lastensuojelun vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset -kysely. 17.10.2018.

Kuva 3. Kasvun Portaiden vahvuudet lastensuojeluyksikkönä. Lastensuojelun vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset -kysely. 1.10.2018.

Kuva 4. Kasvun Portaiden toiminnassa parannettavaa. Lastensuojelun vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset -kysely. 1.10.2018.

Kuva 5. Ominaisuuksien toteutuminen Kasvun Portaissa asteikolla 1-5. Lastensuojelun vanhempien kokemukset ja kehitysehdotukset -kysely. 5.10.2018.

Hei!

Toteutamme tutkimusta, jossa kartoitamme vanhempien kokemuksia ja kehitysehdotuksia yksikkömme Kasvun Portaat Oy:n toiminnasta. **Juuri teidän yksilöllinen kokemuksenne on meille tärkeä ja edesauttaa suuresti tutkimuksen läpiviemistä.** Onnistunut tutkimus mahdollistaa palveluidemme kehittämistyön nyt ja tulevaisuudessa. Tutkimusta varten kerättyjä tietoja käytetään opinnäytetyössä ja kaikki tiedot käsitellään täysin luottamuksellisesti.

Voitte palauttaa kyselylomakkeen postitse mukana tullessa kirjekuoressa, postimaksu on maksettu etukäteen. Palautus onnistuu myös kasvotusten tai nuoren välityksellä.

Kyselyn vastausaika on 20.4. – 4.5.2018.

Mikäli tutkimus herättää kysymyksiä, vastaan niihin mielelläni sähköpostitse.

Kiitos ajastanne! 😊

Terveisin,

Niko Mäki-Mattila

ryhmakoti@kasvunportaat.fi

Nuori on/oli Kasvun Portaissa...

- huostaanotettuna
- avohuollon tukitoimena
- jälkihuollon piirissä (aiemmin sijoitettuna)

Kuinka pitkään yhteistyömme on kestänyt/kesti?

- alle 6kk
- 6kk – 1v
- yli 1v – 2v
- yli 2v – 3v
- yli 3v

Mikä/mitkä ovat kokemanne mukaan Kasvun Portaat Oy:n vahvuudet lastensuojeluyksikkönä?

- sijainti
- palveluiden monipuolisuus
- henkilökunnan ammattitaitoisuus/erityisosaaminen
- viihtyisyys/tunnelma
- hyvä maine
- jokin muu, mikä? _____

Koetteko/koitteko saavanne riittävästi tietoa...

lapsenne päivittäisestä elämästä?

- kyllä
- en

lastanne koskevista muista tärkeistä/merkittävistä asioista?

- kyllä
- en

Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen ”en”: Perustele, mikä mielestäsi estää riittävän tiedonsaannin?

Kuinka hyvin olemme onnistuneet tukemaan lapsen ja vanhemman välistä suhdetta juuri teidän kohdallanne?

erittäin huonosti – huonosti – tyydyttävästi – hyvin – erittäin hyvin

Miten voisimme tukea suhdettanne paremmin?

Koetteko, että teillä on mahdollisuus vaikuttaa lapsen elämään?

erittäin vähän – vähän – tyydyttävästi – paljon – erittäin paljon

Miltä osin koette, ettette voi vaikuttaa lapsen elämään tai haluaisitte vaikuttaa enemmän?

Arvioi asteikolla 1-5 (1 = huonosti, 5 = hyvin), kuinka hyvin yksikössämme toteutuu...

turvallinen kasvuympäristö	1 - 2 - 3 - 4 - 5
yksilöllisyyden huomioiminen	1 - 2 - 3 - 4 - 5
taloudellinen tuki	1 - 2 - 3 - 4 - 5
henkinen tuki	1 - 2 - 3 - 4 - 5
koko perheen saama tuki	1 - 2 - 3 - 4 - 5
palveluiden pariin ohjaaminen	1 - 2 - 3 - 4 - 5

Millä osa-alueilla meidän tulisi mielestänne parantaa toimintaamme?

- turvallinen kasvuympäristö
- yksilöllisyyden huomioiminen
- taloudellinen tuki
- henkinen tuki
- koko perheen saama tuki
- palveluiden pariin ohjaaminen

Miten voisimme parantaa edellisessä kohdassa merkitsemilläsi osa-alueilla?

Arvioi asteikolla 1-10 (1 = huonoin, 10 = paras) lapsen kokonaistilanne...

ennen yhteistyötämme? 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10
tällä hetkellä? 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10

Ehdotuksenne palveluidemme/toimintamme kehittämiseksi:

Vapaa palaute:
